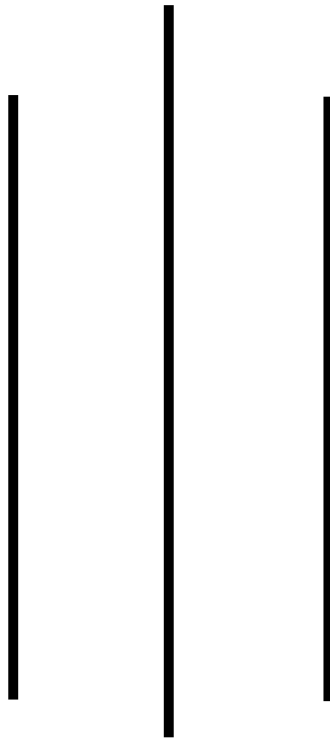

आर्थिक वर्ष २०८२/०८३
को
नीति तथा कार्यक्रम

बाह्रौँ नगरसभा
रंगेली नगरपालिका
रंगेली मोरङ
कोशी प्रदेश, नेपाल
मिति: २०८२/०३/१०

यस सम्मानित नगरसभामा उपस्थित सम्पूर्ण सदस्यज्यूहरू तथा उपस्थित अन्य महानुभावहरू,

आजको गरिमामय बाह्रौं नगरसभाको पहिलो बैठकमा आगामी आ. व. २०८२/०८३ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउदा अत्यन्तै खुशी लागेको छ।

नेपालको संविधान बमोजिम स्थानीय तहको दोस्रो निर्वाचन सम्पन्न भईहामी जनप्रतिनिधीहरूले पदभार ग्रहण गरेका तेस्रो वर्षमा छौं। यस सभामा उपस्थित हुनु भएका सम्पूर्णलाई हार्दिक स्वागत तथा अभिवादन व्यक्त गर्दछु। यस अवसरमा म हाम्रो देशको लोकतान्त्रीक आन्दोलनमा जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने ज्ञात अज्ञात सम्पूर्ण शहीदहरू प्रति उच्च सम्मान व्यक्त गर्दछु।

सुन्दर, समुन्नत र समृद्ध नगरपालिका निर्माण गर्ने हाम्रो चाहना र समस्त नगरवासीलाई निर्वाचनताका अभिव्यक्त गरेका प्रतिज्ञाहरू पुरा गर्ने सन्दर्भमा आगामी आ.व. २०८२/०८३ को नीति तथा कार्यक्रमलाई अभिमुख गरेकाछौं। यसका लागि दीगो विकासको लक्ष्यलाई स्थानीयकरण गर्दै गुणस्तरीय पूर्वाधार निर्माण सहित उपलब्ध स्रोत साधनको पहिचान र अधिकतम परिचालन गरी समावेशी तथा दीगो स्थानीय आर्थिक विकासमार्फत समृद्ध नगरपालिकाको लक्ष्य हासिल गर्न सार्वजनिक, निजी क्षेत्र र समुदायको साझेदारी विकास गरिने छ।

सेवा प्रवाहलाई थप प्रभावकारी बनाई सुशासनको अनुभूति जनमानसमा ल्याउन नगरपालिकाको क्षमता विकास गर्न समेत अपरिहार्य छ। यसका लागि कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधिहरूलाई समय सापेक्ष आवश्यक तालिम तथा सिकाई आदन प्रदान गर्न गराउने विषयलाई समेत ध्यान दिईएको निवेदन गर्दछु।

आदरणीय सदस्य ज्यूहरू,

अब म रंगेली नगरपालिकाले आ.व. २०८२।८३ को नीति तथाकार्यक्रम तर्जुमा गर्दा लिएका आधारहरूनिम्न बमोजिम प्रस्तुत गर्दछु:

- नेपालको संविधानका प्रस्तावना, मौलिक हक, राज्यका निर्देशक सिद्धान्त तथा नीतिहरू,
- संघीय तथा प्रदेशसरकारले अवलम्बन गरेका आर्थिक तथा वित्तीय नीतिहरू, बजेट तथा कार्यक्रमहरू,
- स्थानीय तहको वार्षिक योजना तथा वजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४(परिमार्जित)
- स्थानीय आर्थिक कार्य प्रणाली एवम्संविधान बमोजिमका एकल तथा साझा अधिकार सूचि,
- स्थानीय तहले आवधिक योजना तथा विभिन्नयोजना बनाई तय गरेका प्राथमिकताहरू,
- स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ तथा अन्य स्थानीय तहमा संचालन सम्बन्धी ऐन,नियमावलीका प्रावधानहरू,
- विकासका समसामयिक मुद्दाहरू,दीगो विकाससम्बन्धि नीति, जलवायुपरिवर्तन र विपद् व्यवस्थापन, खाद्य तथा पोषण सुरक्षा, लैंगिक सशक्तिकरण तथा समावेशीविकास,बाल मैत्री स्थानीय शासन, वातावरण मैत्री स्थानीय शासन, खुलादिसामुक्त तथा पूर्ण सरसफाई लगायतका अन्य सम्बन्धित विषयहरू,
- निर्वाचनको क्रममा जारी गरीएको निर्वाचन घोषणापत्रहरू,
- रंगेली नगरपालिकाले आवश्यक ठानेका विषयहरू तथा स्थानीय तहको वार्षिक योजना तथा वजेट तर्जुमा मार्गदर्शन २०७९
- विगत वर्षमा नगरपालिकाले तयार पारेका नीति, कार्यक्रम तथा योजनाहरू।

अब म चालु आ.व. ८१\८२ मा सम्पन्न भएका र हुने मुख्य मुख्य कार्यक्रम तथा योजनाको संक्षिप्त विवरण प्रस्तुत गर्दछु।

१. चालु आ.व.को जम्मा विनियोजित बजेट रु. ७७,७७,८८,०५८।- (सत्तर करोड सत्तर लाख अठ्ठासी हजार अन्ठाउन)

२. पुँजीगत विनियोजन:-रु.२९,६८,९७,०००।- (उत्तिस करोड अडसठ्ठी लाख सन्तानब्वे हजार)
 ३. चालु विनियोजन :-४८,०८,९१,०६८।-(अडचालिस करोड आठ लाख एकानब्वे हजार अडसठ्ठी) रहेकोमा उक्त रकम भित्र रहेर गरिएका मुख्य मुख्य किर्याकलापहरु निम्न बमोजिम रहेको व्योहोरा अनुरोध गर्दछु ।
- सडक कालो पत्रे ६.५ कि.मि., गाभ्रेल ८.०८ कि.मि. र १.३३६ कि.मि. कालो पत्रे सडक मर्मत गर्ने कार्य सम्पन्न भएको छ ।
 - प्लभ कंक्रीट रिटेनिड वाल ३८२ मि. निर्माण भएको छ ।
 - DWC HDPE(डि.डब्लु.सि. एच.डि.पि.ई.) पाईप कलभर्ट ३८ वटा निर्माण भएको छ ।
 - श्रीस्टोरीय विल्डिङ्ग १ वटा निर्माण सम्पन्न भएको छ ।
 - टुस्टोरीय विल्डिङ्ग २ वटा निर्माण सम्पन्न भएको छ ।
 - ३८ कि.मि. सडक कालोपत्रे कार्य (४०%)कार्य सम्पन्न गरिएको छ ।
 - वडा कार्यालय भवन ट्रस सहित १ वटा सम्पन्न भएको छ ।
 - रंगेली अस्पतालमा ८८ मि. गहिरो डिप वोरिङ्ग जडान गरी संचालन गरिएको छ ।
 - कृषि बजार भवन निर्माणाधिन अवस्थामा रहेकोमा संघीय सरकारबाट बजेट कटौती भएको कारण समय सिमा भित्र कार्य सम्पन्न गर्न कठिनाई हुने देखिएको छ ।
 - २०० भन्दा बढी सिट क्षमता भएको सभाहलको निर्माण कार्य अन्तिम चरणमा रहेको छ ।
 - ६०० टन क्षमताको सित भण्डार(कोल्ड स्टोर) को निर्माण कार्य अन्तिम चरणमा रहेको छ ।
 - रंगेली नगरपालिका वडा नं.१,२ र ३ मा सिचाईका लागि साना बाँध र ५१ मि. ग्याभिन निर्माण सम्पन्न भई सिमाबाँध निर्माण कार्य अन्तिम चरणमा रहेको छ ।
 - यस न.पा. मा EMSTP(फोहोर पानी उपचार प्लान्ट) जडान गर्ने कार्य चालु आ.व. मा सम्पन्न हुनेगरी निर्माण कार्य भईरहेको छ ।
 - चालु आ.व. मा ८७ वटा घर नक्सा पास भएको छ ।
 - पशुपंक्षी महामारी रोग (FMD एफ.एम.डि, LSDएल.एस.डि., PPRपि.पि.आर., CSFसि.एस.एफ.) नियन्त्रणको लागी ४७,९०० वटा पशु लाई निशुल्क खोप सेवा संचालन गरिएको छ ।
 - बंगुरपालक किसानलाई १६ थान दाना बनाउने मेसिन ५०% अनुदानमा वितरण गरिएको छ ।
 - ९२,००० पशुपंक्षी लाई उपचार तथा कृतिम गर्भाधान सेवा संचालन भएको छ ।
 - रेविज रोग नियन्त्रणका लागी ३४० डोज खोप संचालन भएको छ ।
 - भेटनरी अस्पताल तथा पशुसेवा विज्ञ केन्द्र मोरङ्गको सहकार्यमा वडा नं. ८ मा थुनेलो रोग नियन्त्रण कार्यक्रम र वडा नं. ६ मा मत्स्य उपचार कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ ।
 - किसान सुचिकरण कार्यक्रम हाल वडा नं. ८ मा संचालन भईरहेको छ ।
 - मकै प्रवर्द्धन विकास कार्यक्रम मार्फत वडा नं. १ देखी ९ का किसानहरु लाई ८८६ थान स्प्रे ट्याङ्की वितरण गरिएको छ ।
 - कृषकको मागका आधारमा किसानको वाली उपचार गरिएको छ । बाखा पालन, धानखेती लगायतका क्षेत्रहरुमा आवश्यक तालिम दिईएको छ ।
 - सामाजिक सुरक्षा भत्ता सहज र सरल रुपमा वितरण गरिएको छ ।
 - सामाजिक सुरक्षा भत्ताका लागि ४१ जनाको लगत कट्टा गरि कुल जम्मा ६३०७ जनालाई सा.सु भत्ता वितरण गरिएको छ ।

- २१२७ घटना दर्ता (जन्म,मृत्यु,विवाह,बसाई-सराई र सम्बन्ध विच्छेद)भएको छ ।
- पूर्ण खोप पालिका घोषणा अन्तर्गत सम्पूर्ण कृयाकलाप सम्पन्न गरिएको छ ।
- १६६८ घर परिवारको निशुल्क स्वास्थ्य विमा नविकरण गरिएको छ ।
- निरन्तर रूपमा विद्यालय स्वास्थ्य कार्यक्रम संचालन भएको छ ।
- अपाङ्गता रोकथाम,पुनर्स्थापना र उपचार कार्यक्रम अन्तर्गत हिवल चियर १३ जनालाई , ट्वाईलेट चियर ७ जनालाई, ट्राईसाईकल ४ जनालाई र २ जनालाई अपाङ्ग बाल अस्पताल बनेपा लागि शल्यक्रिया मार्फत उपचार गरिएको छ ।
- न.पा. भित्र क्रियाशिल रहेका अपाङ्गताहरु को संस्थाहरु लाई क्षमता विकास तालिम सम्पन्न गरिएकोछ ।
- ५१ जनालाई अपाङ्गता परिचयपत्र वितरण साथै ७२ जनालाई जेष्ठ नागरिक परिचय पत्र वितरण गरिएको छ ।
- निःशुल्क पाठेघरको शिविरबाट ७०० जनाको पाठेघर परीक्षण गरी औषधी वितरण तथा १४ जनाको निशुल्क अपरेसन गरीएको छ ।
- रंगेली अस्पतालमा विशेषज्ञ सेवा सहित हाइड्रोशिल, हर्निया, एपेन्डिस जस्ता सर्जरी सेवा सहित डाईलोसिस सेवा समेत शुरुवात गरिएको छ ।
- रंगेली अस्पताल MSS(एम.एस.एस.) (न्यूनतम् सेवा मापदण्ड) मा नेपालको दोस्रो स्थान हासिल गर्दै ८० अंक ल्याउन सफल भएको छ ।
- प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत ५७ श्रमिकलाई न्यूनतम रोजगारी प्रदान गरिएको जसमा ४० जनालाई ५० दिने कार्यस्थलमा आधारित डकर्मी र सडक मर्मत तालिम प्रदान गरिएको छ ।
- २० जना बेरोजगार लाई बेमौसमी तरकारी खेती तथा उद्यमशिलता विकास तालिम सम्पन्न गरिएको छ ।
- न्यायिक समितिमा ४२ वटा उजुरी परेकोमा ३१ वटा फछौट भई ११ वटा फछौटको प्रक्रिया मा रहेको छ साथै अन्य मुद्दाहरु १४ वटा फछौट भएको , सेफ हाउसमा ३ जनालाई पठाएको र १३ जनालाई मनोविमर्श सेवा उपलब्ध गराएको छ ।
- ९० जना आप्रवासी कामदारको श्रम नविकरण गरीएको छ ।
- हिंसा प्रभावितलाई सेफ हाउसमा राखी निःशुल्क कानूनी, खाना बस्न तथा स्वास्थ्य उपचारको व्यवस्था गरिएको छ ।
- महिला हिंसा विरुद्धको १६ दिने अभियान तथा अन्तराष्ट्रिय नारी दिवस आदि कार्यक्रमहरु संचालन गरिएको छ ।
- नेपाल प्रहरीको सहयोगमा यस न.पा.का मा.वि. स्तरका विद्यालयहरुमा मानव बेचबिखन विरुद्धको सचेतनामूलक र लागुऔषध दुर्व्यसनी सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गरिएको छ ।
- नौमत्तीबाजा तालिम सम्पन्न गरी ९ थान नौमत्तीबाजा र पोशाक सहित समूहलाई हस्थान्तरण गरिएको छ ।
- जनप्रतिनिधिसंग उद्यमशीलता सम्बन्धि आर्थिक टेवा कार्यक्रम अन्तर्गत जुत्ता, चप्पल, बाटेको धुप, साबुन, सरफ, हार्पिक तथा क्रिस्टलका(माला, औठी, टप) बनाउने तालिम सम्पन्न गरिएको छ ।
- ३ महिने आधारभुत तथा एडभान्स सिलाई कटाई तालिम सम्पन्न गरिएको छ ।
- संथाल समुदायका SLC(एस.एल.सी) देखी Bachelor(ब्याचलर) उत्तिर्ण भएका छोरी वुहारी ३ महिने मन्टेश्वरी तालिम सम्पन्न गरिएको छ ।
- न्यायिक समिति क्षमता विकास र मनोसामाजिक तथा मनोविमर्श तालिम सम्पन्न गरिएको छ ।
- यस नपाका जनप्रतिनिधीहरुलाई बालमैत्री सुनवल र तिलोत्तमा नगरपालिका हरु संग असल अभ्यास आदानप्रदान कार्यक्रम संचालन गरिएको छ ।
- यस नपाको न्यायिक समितिको असल अभ्यास कार्य अवलोकन लागी भोजपुर र गोकर्णेश्वर नपाका जनप्रतिनिधीहरुले भ्रमण सम्पन्न गरेको ।

आदरणीय सदस्यज्यूहरू,

म अब रंगेली नगरपालिकाले आ.व.२०८२/०८३ मा लिएका मुख्य नीति तथा कार्यक्रमहरू यस सम्मानित सभा समक्ष राख्न चाहन्छु ।

१. आर्थिक विकास सम्बन्धि नीतिहरू:

- १.१ उद्योग व्यवसाय दर्ता, नविकरण, स्तानतरण, नामसारी जस्ता प्रशासनिक प्रकृत्यालाई नियमानुसार सरलिकरणल तथा प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- १.२ दर्ता नभई संचालनमा रहेका उद्योग तथा व्यवसायलाई करको दायरामा ल्याइने छ ।
- १.३ स्थानीय स्रोत, सिप र साधनको अधिकतम प्रयोग हुने घरेलु तथा साना उद्योगहरूको संचालन तथा विस्तारमा आवश्यक सहयोग तथा प्रोत्साहन गरीने छ ।
- १.४ नगरपालिका क्षेत्र भित्र संचालनमा रहेर पनि व्यवसाय दर्ता / नविकरण नभएका उद्योग व्यवसायलाई दर्ता / नविकरण हुन आएमा सम्पूर्ण जरिवाना छुट गरिने छ र सो अवधी भित्र दर्ता \ नविकरणका लागी प्रोत्साहन गरीने छ ।
- १.५ आगामी आ.व. देखी आर.सि. सि. फ्रेम स्टक्चर भएका घर अनिवार्य नक्सा पास तथा अभिलेखीकरण गर्नुपर्ने नीति लिईने छ ।

२. वित्तीय व्यवस्थापन सम्बन्धी नीतिहरू:

- २.१ खर्च गर्ने अख्तियारी र खर्चको कार्यविधि स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ एवम् प्रचलित आर्थिक ऐन, नियम वमोजिम गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- २.२. योजना तथा कार्यक्रम संचालन गर्दा, सेवा वा सामाग्री खरिद गर्दा सार्वजनिक खरिद ऐन,नियमावली,आर्थिक कार्यविधि तथा प्रचलित कानुन अनुसार मात्र गरिनेछ ।
- २.३. नगरपालिकाको बेरुजु फछ्छौट असुल उपर गर्ने कार्यलाई प्रभावकारिरूपमा अगाडि बढाई शुन्य बेरुजुको अवस्थामा पुर्याउने नितिलाई अवलम्बन गरिनेछ ।
- २.४. पूर्वाधार निर्माण, खरिद कार्य तथा आय संकलनका क्षेत्रमा आव्हान गरिने बोलपत्रलाई पारदर्शी, मितव्ययी, प्रभावकारी तथा प्रतिष्पर्धात्मक बनाउनई-बिडिङ्गपद्धति अवलम्बन गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिईने छ ।
- २.५ संघ तथा प्रदेश वा कुनै निकायबाट साझेदारीमा आयोजना वा कार्यक्रम गर्नुपर्ने भएमा नगरपालिकाले समपुरक कोषबाट साझेदारी गरी आयोजना वा कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

३.विषयगत क्षेत्रसँग सम्बन्धितकार्यक्रमहरू:

क.कृषि तथा पशुपंछी प्रवर्धन

- आय आर्जन तथा रोजगारीका थप अवसरहरू सिर्जना गर्न कृषि तथा पशुपालन गर्ने किसानहरूको लागि व्यवसायिक तालिम संचालन गरिने छ ।
- रासायनिक मलको प्रयोगलाई निरुत्साहित गरी प्राङ्गारिक खेतीलाई प्रोत्साहन गरिने छ ।
- माटो परीक्षणको लागि माटो शिविर संचालन गरिने छ ।
- पशु आहार विस्तारको लागि वर्षे भरी हरियो घाँस उत्पादन गर्न बहुवर्षे घाँस खेतीको लागि किसानहरूलाई अनुदानमा विउ वितरण कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

- नदीले कटान तथा डुबानपछि बालुवाले पुरेको बगर तथा जमिनमा खरबुजा, तरबुजा तथा काँक्रा फर्सी खेतीलाई प्रोत्साहन गरिने छ ।
- कृषि उपज तथा पशुजन्य उत्पादनको बजारीकरणको लागि पहल गरिनेछ ।
- कृषकहरूलाई व्यवसायिक माछापालनतर्फ आकर्षित गर्न माछा पोखरी निर्माण तथा माछा भुरा वितरण कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- रैथाने बाली, बीउविजन, नक्ष र कृषि तथा पशुपन्छीजन्य जैविक विविधता संरक्षणमा स्थानीय तह र समुदायलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- साना किसानहरूलाई सिँचाईका लागि निःशुल्क ट्युबवेल तथा बोरिङ्ग वितरण गरिनेछ साथै कृषकहरूले सिँचाईका लागि लिएको विद्युत मिटरको सम्पूर्ण महसुल रकम नगरपालिकाबाट व्योहोरिने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- शसर्त अनुदानमा तोकी आएका कार्यक्रमहरूलाई नगरपालिकाले व्यवस्थित ढङ्गले कार्यान्वयन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- मौसमी बेमौसमी कृषिजन्य उत्पादनलाई सुरक्षित भण्डारण व्यवस्था सहितको आधुनिक कृषि बजार केन्द्र स्थापनाका लागि संघीय तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त रकम र नगरको लागत सहभागितामा निर्माण भइरहेको कोल्ड स्टोर सम्पन्न गरिनेछ ।
- फलफुल बाट आत्मनिर्भरताका लागि साझेदारीमा फलफुलका विरुवा वितरण गरीने छ ।
- कृषीलाई यान्त्रीकरण गरी व्यवसायिकरणतर्फ उन्मुख गराउन किसानहरूलाई कृषि साना औजार उपकरणहरू लागत साझेदारीमा वितरण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- कृत्रिम गर्भाधान, पशुपंक्षी उपचार कार्यक्रमलाई प्रोत्साहन गरिनेछ । यसका लागि उन्नत नक्षको प्रयोग गरिनेछ ।
- पशुको प्राथमिक उपचार, परजिवी तथा महामारी रोग नियन्त्रण र खोप सेवालाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- जुनेटिक रोग नियन्त्रण गर्न कुकुरको बन्ध्याकरण शिविर संचालन गरीने छ ।
- सिँचाई प्रणालीलाई सुदृढ, सरल र सुविधा युक्त बनाउन कृषि योग्य जमिनको विद्युतको पोल र तार विस्तारको कार्यलाई निरन्तरता दिदै कृषकले लिएको सिँचाई मिटरको विद्युत महशुल नगरपालिकाबाट भुक्तानीलाई निरन्तरता दिईने छ ।
- कृषकहरूले आफ्नो उत्पादनको उचित मुल्य पाउनु भन्ने उद्देश्यले निर्माणाधिन कृषि बजारको निर्माण सम्पन्न गरी संचालन गरिनेछ ।

ख.सहकारी विकास

- ✓ नगरपालिकाभित्र रहेका सबै सहकारी संस्थाको विवरण अद्यावधिक गरी अभिलेखीकरण गरिने छ ।
- ✓ सहकारी विभागले प्रयोगमा ल्याएको एकिकृत विद्युतीय व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (COPOMIS) मा हरेक सहकारी संस्थालाई आबद्ध गरिने छ ।
- ✓ सहकारी संस्थाहरूको प्रभावकारी अनुगमन गरीने छ ।
- ✓ सहकारी मार्फत वित्तिय सेवाको पहुँच विस्तारका लागि वित्तिय साक्षरता, सहकारी सदस्य शिक्षा तथा सहकारीको संस्थागत विकासकालागी अन्तरक्रीया तथा अभिमुखीकरण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ✓ गरीबी निवारणमा टेवा पुर्याउने उद्देश्यले सहकारी तथा वित्तीय संस्थाहरूसँगको लागत साझेदारीमा आयमूलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ✓ कृषि उत्पादनमा आधारित सहकारी उद्योगको विकास र बजारीकरणका लागि आवश्यक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

- ✓ बैङ्गो जग्गा जमिनहरू उपयोग हुने गरी सहकारी खेती प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ✓ उत्कृष्टकार्य गरेका वा नमुना सहकारी संस्था छनौट गरी पुरस्कृत गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ✓ सहकारी मार्फत कृषि मल किसान समक्ष पुर्याउन सम्बन्धित निकायसँग समन्वय गरिनेछ ।
- ✓ नगरपालिका भित्र कार्यक्षेत्र रही समान उद्देश्य रहेका सहकारी बीच नियमानुसार एकीकरणको प्रकृत्यामा जान प्रोत्साहन गरिने छ ।

ग. रोजगार प्रवर्द्धन तथा गरिवी न्यूनीकरण

- ❖ उद्यमशील र नव प्रवर्तनलाई सदैब प्रोत्साहित गरिने छ ।
- ❖ लघुउद्यमलाई प्रविधी हस्तान्तरणको कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ❖ नयाँ लघुउद्यमी सिर्जना गर्ने कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- ❖ गरिवी निवारणको लागि संघीय एवम प्रदेश सरकारसँग आवश्यक समन्वय गरी मेड्पा लगायत विभिन्न कार्यक्रमहरू मार्फत लघु उद्यमी सृजना गरिनेछ ।
- ❖ नवप्रवर्तनमा आधारित उद्यम व्यवसायलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- ❖ नवप्रवर्तनको क्षेत्रमा काम गर्न चाहने युवाहरूको दक्षता तथा सीपको उपयोग गरी उद्यम व्यवसाय प्रवर्द्धन गर्न विशेष कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- ❖ लघु उद्यमीहरूलाई तालिम दिई सामाग्री वितरण गर्दै आत्मनिर्भर र व्यवसायिक बनाइनेछ ।
- ❖ महिला लघु उद्यमीहरूलाई CTEVT(सि.टि.ई.भि.टि.) को पाठ्यक्रम अनुसारको सिप सिक्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- ❖ रंगेली नगरपालिकामा रहेक साना उद्योगहरू र स्थानीय फर्निचर उद्योग लाई आवश्यक पर्ने स्थानीय कच्चा पदार्थको सहज आपूर्ति गर्न गराउँन सरोकारवाला निकायहरू संग समन्वय गरिनेछ ।
- ❖ वैदेशिक रोजगारमा जान चाहने र भर्इरहेका व्यक्तिहरूलाई श्रम स्वीकृता लागि गरिने online आवेदन गर्ने व्यवस्था कार्यालयबाट मिलाइनेछ ।
- ❖ वैदेशिक रोजगारबाट आफ्नो ठाउ फर्की आएका व्यक्तिहरूको लगत संकलन गरी उनिहरूको ज्ञान सिप आफ्नै ठाउमा प्रयोग गर्न पहल गरिनेछ ।
- ❖ श्रममा महिलाको समान ज्यालाको हक कार्यान्वयनमा ल्याउने नीति रहने छ ।
- ❖ रंगेली नगरपालिका क्षेत्र भित्रका उद्योगहरूमा कार्यरत कामदारहरूको विवरण संकलन गरिनेछ ।
- ❖ गरिव घर परिवार तथा व्यक्तिहरूको तथ्याङ्क संकलन गरि गरिव परिचय पत्र वितरणमा समन्वय गरिने छ ।
- ❖ नगरक्षेत्र भित्रका बेरोजगारहरूलाई प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रममा आवद्ध गरी न्यूनतम रोजगारी सृजना गरिनेछ ।
- ❖ सिपमुलक कार्यक्रमहरू संचालन गरी स्वरोजगार हुन सक्ने अवस्था सृजना गरिनेछ ।
- ❖ बेरोजगारहरूलाई स्वरोजगारी श्रृजनाका लागि सिप विकासका कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- ❖ रोजगार सूचना केन्द्रको सुदृढिकरण र वैदेशिक रोजगारीमा जानेहरूका लागि सिप विकास र सहजिकरण गर्ने नीति लिइनेछ ।
- ❖ युवा स्वरोजगार कोष लगायतका संस्थाहरू सँग सहकार्य गर्ने नीति रहने छ ।
- ❖ मजदुरहरूलाई कार्यस्थलमा कार्य सुरक्षाका लागी व्यवसायिक सुरक्षाजन्य सामाग्रीहरू प्रयोग गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- ❖ परम्परागत सिप बाट संचालित लोप उन्मुख स्थानीय उद्यम व्यवसायहरूका विकास विस्तार गर्दै व्यवसायिकरण तर्फ लैजाने नीति रहनेछ ।

आदरणीय सदस्य ज्यूहरु,

अब म सामाजिक विकास सम्बन्धि नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

४. सामाजिक विकास नीतिहरु:

क. शिक्षा, युवा तथा खेलकुद

- मापनयोग्य सूचकका आधारमा विद्यालयको अनुगमन मूल्याङ्कन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका सबै सामुदायिक विद्यालयहरुका कक्षा कोठाहरुलाई क्रमशः बाल मैत्री र प्रविधि मैत्री बनाईनेछ ।
- आधारभूत तहको लागी स्थानीय तहको पाठ्यक्रम निर्माण गरि सबै विद्यालयहरुलाई उपलब्ध गराईने छ । एक पटकका लागी पाठ्यसामग्री छपाई गरी सामुदायिक विद्यालयहरु लाई उपलब्ध गराईने छ र अर्को शैक्षिक वर्ष देखी पाठ्यपुस्तक अनुदान भित्र आवद्ध गरिनेछ ।
- विद्यालय उमेर समुहका सबै बालबालिकाहरुलाई विद्यालय भर्नाका लागी बडा शिक्षा समितिले विद्यालयको क्षेत्राधिकार भित्रका बालबालिकाहरुलाई विद्यालयमा प्रभावकारी भर्ना अभियान संचालन गर्ने गराउँने निति अवलम्बन गरिनेछ ।
- सामुदायिक विद्यालयहरुको नाममा दर्ता कायम रहेको जग्गाको लिज, भाडा, ठेक्कामा दिएको तथा भवनहरुको आम्दानीलाई समय सापेक्ष पुनर्विचार गरी पुनः मूल्यांकन द्वारा व्यवस्थित गरि विद्यालयको नियमित आम्दानी लाई समयसापेक्ष बनाउँने विद्यालय व्यवस्थापन समिती र बडा शिक्षा समितिलाई जिम्मेवार बनाईनेछ ।
- विद्यार्थी संख्याका आधारमा तोकिएको न्यूनतम विद्यार्थी संख्या नभएका विद्यालयलाई नजिकैको विद्यालयमा समायोजन तथा कक्षा घटाउँने र प्रत्येक वर्ष दरवन्दी मिलान कार्यलाई अगाडी बढाईनेछ ।
- सामुदायिक विद्यालयमा रहेको इ-हाजिरीलाई व्यवस्थित गरी सूचना प्रविधि सँग आवद्ध गर्न विद्यालय व्यवस्थापन समितिलाई जिम्मेवार बनाईनेछ ।
- सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न तथा विद्यालयका असल अभ्यासहरुको आदान प्रदान गर्न नगरपालिका भित्र मितेरी विद्यालय कार्यक्रम सञ्चालन गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- सामुदायिक विद्यालयका शिक्षकहरुलाई शिक्षण सिकाईमा आधारित शिक्षण तालिमलाई आवश्यकता अनुसार क्रमशः संचालन गरिनेछ ।
- विद्यालय व्यवस्थापन समितिलाई प्रभावकारी रुपमा परिचालन गरिनेछ ।
- विद्यालयहरुमा जुनियर रेडक्रस सर्कल सर्कल, बालकल्ब र स्काउटलाई परिचालन गरिनेछ ।
- सर्वसुलभ गुणस्तरीय शिक्षाको अवधारणा बमोजिम शिक्षा क्षेत्रलाई अगाडि बढाइनेछ ।
- आधारभूत तहमा गुणस्तरीय शिक्षामा पहुँच वृद्धि गर्न दलित, अल्पसंख्यक, लोपोन्मुख, पिछडिएको क्षेत्र र आर्थिक रुपले विपन्न तथा अपाङ्गता भएका बालबालिकाका लागि विशेष कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- सुस्त श्रवण भएका बालबालिकाको लागि छुट्टै छात्रावास सहितको अवासीय विद्यालय संचालन गरिनेछ ।
- प्राविधिक विद्यालयलाई उचित सहयोग र अनुदानको व्यवस्था गरिने छ ।
- पठनपाठनमा संलग्न बालविकास केन्द्रका सहयोगी कार्यकर्ताहरुलाई प्रोत्साहन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- सरोकारवालाहरुलाई विद्यालय प्रति अपनत्व जगाउन र आर्थिक पारदर्शिता कायम गराउन विद्यालयको वार्षिक रुपमा आयव्यय सार्वजनिक गर्न आवश्यक प्रक्रिया अगाडी बढाईनेछ ।
- उत्कृष्टनतिजा ल्याउने विद्यार्थीहरुलाई पुरस्कृत/सम्मानित गर्ने कार्य गरिनेछ ।

- सम्पूर्ण विद्यालयलाई लैंगिकमैत्री, बालमैत्री, प्रविधिमैत्री र अपाङ्गतामैत्री शैक्षिक तथा भौतिक पहुँचयुक्त वातावरण बनाउन आवश्यक सहकार्य गरिनेछ। सामुदायिक विद्यालयहरूमा किशोरीहरूलाई स्यानेटरी प्याडको निःशुल्क वितरणको व्यवस्था मिलाइने छ ।
- नगरभित्रका प्रत्येक सामुदायिक विद्यालयहरूका कक्षा ५ सम्म अध्ययनरत विद्यार्थीहरूका लागि दिवा पोषण आहार खाजा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड प्रतियोगितासञ्चालन गरी बालबालिकाको खेल प्रतिस्पर्धाको वातावरण निर्माण गरिनेछ। अतिरिक्त क्रियाकलाप सञ्चालन गर्न विद्यालयमा अनुदानको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- विद्यालयमा स्वच्छ खानेपानीको व्यवस्था गर्न पानी जाँच तथा खानेपानी प्रणालीको सुधारको लागि आर्सेनिक र पिउन योग्य भए नभएको गुणस्तर जाँच गरिनेछ ।
- आधुनिक अन्तर्राष्ट्रिय परिवेशमा प्रतिस्पर्धा गर्न सक्ने जनशक्ति निर्माण गर्न जगै देखि शैक्षिक स्तर वृद्धि गर्न र विद्यार्थीले कक्षा छाड्ने प्रवृत्ति रोक्न, आवश्यक उपाय अपनाउँदै अंग्रेजी माध्यमबाट पढाउन शुरू गरिनेछ ।
- खेलकुदलाई स्वास्थ्य र अनुशासनको लागि महत्वपूर्ण अवयव मान्दै रंगेली नगरपालिकामा संघिय र प्रदेश सरकारको सहकार्यमा आधुनिक सुविधा सम्पन्न रंगशाला निर्माण गरिनेछ ।
- प्रत्येक वडाका मुख्य चौकहरूमा खुला व्यायामशाला स्थापनाको नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

ख. स्वास्थ्य सेवा

- रंगेली अस्पतालमा आवश्यक जनशक्ति, उपकरण तथा सेवा विस्तारगरी इमरजेन्सी सेवामा २४ सै घण्टा डाक्टर खटिने व्यवस्था गरिनेछ ।
- सम्पूर्ण स्वास्थ्य संस्थामा न्यूनतम सेवा मापदण्ड (MSS एम.एस.एस.) कार्यक्रम लागु गरिनेछ ।
- पाँच वर्षमुनिका बालबालिका, गर्भवती तथा सुत्केरी आमा र जेष्ठ नागरिकहरूको स्वास्थ्य प्रबर्द्धनका लागि विशेष पोषण कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दै पोषण मैत्री स्थानीय शासन अवलम्बन गरी बहुक्षेत्रीय पोषण योजना तेस्रो कार्यान्वयन गरिने छ ।
- मानसिक रोग, नसर्ने रोग तथा दीर्घ रोगहरूको उपचार तथा व्यवस्थापनका लागि कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाहरूमा औषधी तथा अन्य सामग्रीहरूको नियमित उपलब्धतालाई सुनिश्चित गरिने छ ।
- प्रत्येक वडाका अति विपन्न घरपरिवारलाई नगरपालिकाको पहलमा स्वास्थ्य बिमा नविकरण गरिने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- स्थानीयस्तरमै नागरिकलाई स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने उद्देश्यले विभिन्न स्वास्थ्य संस्थाहरूसँगको सहकार्यमा स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गरिने छ ।
- बिरामीहरूलाई स्वास्थ्य संस्थासम्म सहजताको लागि एम्बुलेन्स सेवालाई नियमित गरिने छ ।
- खोप केन्द्र तथा गाउँघर क्लिनिकबाट प्रदान गरिदै आएको सेवाको गुणस्तरलाई थप प्रभावकारी र व्यवस्थित गरिने छ ।
- निःशुल्क औषधी, उपकरण र स्वास्थ्य सामग्रीको निरन्तर आपूर्ति र उपयोगलाई सुनिश्चित गरिने छ ।
- नियमित गर्भ जाँच गराउने गर्भवती सुत्केरीहरूको लागि स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट निःशुल्क आइरन चक्री तथा क्याल्सियमको वितरण गरिनेछ ।
- रंगेली अस्पतालमा सुलभ र स्तरीय उपचारको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

- निजी क्षेत्रबाट सञ्चालित स्वास्थ्य संस्था, क्लिनिक एवम् औषधी पसलहरूको कानून बमोजिम निरन्तर अनुगमन गरिनेछ ।
- रगतको आवश्यकता परेमा आवश्यक रगत व्यवस्थापनको लागि अस्पतालमा रहेको ब्लड बैंकलाई गरिदै आएको सहयोगलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- प्रजनन स्वास्थ्य पाठेघर झर्ने, पाठेघर तथा स्तन क्यान्सर लगायत समस्याहरूको विपेशज्ञ डाक्टरद्वारा पहिचान र निःशुल्क औषधी उपचारको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- नगरमा सञ्चालनमा रहेको आयुर्वेद केन्द्रलाई औषधीको आपूर्तिको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- अशक्त, सअसहाय र ज्येष्ठ नागरिकलाई घरदैलोमै आधारभूत स्वास्थ्य सेवा प्रदान गरिनेछ ।
- बालबालिकाको लागि पोषण कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- बर्थिङ सेन्टर, स्वास्थ्य चौकी, शहरी स्वास्थ्य केन्द्र तथा आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्रको सञ्चालन तथा सुदृढीकरण कार्य गरिनेछ ।
- रंगेली अस्पतालको फोहोरको बैज्ञानिक व्यवस्थापन गर्नेकार्य शुरुवात गरिनेछ ।
- प्रत्येक विद्यालय समक्ष स्वास्थ्यको पहुँच पुर्याई विद्यार्थी तथा शिक्षकको स्वास्थ्य प्रवर्धन गर्न विद्यालय स्वास्थ्य कार्यक्रमको शुरुवात गरिनेछ ।
- रंगेली अस्पतालमा मृगौला रोगीहरूको लागि निशुल्क डायलासिस सेवा शुरु गरिनेछ ।
- रंगेली न.पा. भित्र निजी क्षेत्रको सहकार्यमा शल्यक्रिया सहितको आँखा अस्पताल स्थापनामा पहल गरिनेछ ।

ग. ज्येष्ठ नागरिक अपाङ्ग तथा महिला बालबालिका

- जेष्ठ नागरिकहरूको अनुभव र ज्ञानशिप लाई स्थानीय विद्यालय स्तरका विद्यार्थीहरूमा पुस्ता हस्तान्तरणको कार्यक्रम संचालन गर्ने नीति लिईनेछ ।
- ७० वर्ष पुगेका जेष्ठ नागरिकहरूलाई नगरपालिका का स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट प्रदान गरिने स्वास्थ्य परिक्षण निःशुल्क गरिनेछ तथा घरदैलो स्वास्थ्य सेवा संचालनलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- बर्षमा १ पटक नगरपालिका स्तरमा जेष्ठ नागरिक सम्मान तथा मनोरञ्जन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- असाहय, वेवारिसे र हिंसा पिडित महिलाहरूलाई सेफहाउसको व्यवस्था मिलाइने नीति लिईनेछ ।
- सिमान्तकृत समुदायका महिलाहरूलाई क्षमता विकास कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- महिलाहरूको सिप र क्षमता अभिवृद्धि तथा सिपमुलक तालिमको व्यवस्था गरी स्वरोजगारका अवसर श्रृजना गरिने छ ।
- संविधानले निर्दिष्ट गरेको न्युतम महिला संख्यालाई सुनिश्चित गरिनेछ ।
- घरेलु हिंसा मुक्त नगरपालिका निर्माणका लागि सचेतनामुलक, कानुनी उपचार मुलक कार्यक्रम संचालन गर्ने नीति लिइने छ ।
- वडा तथा नगरमा किशोरी सुचना केन्द्रको स्थापना गरीने छ ।
- बालमैत्री नगर निर्माणका लागी बालबालिकाहरूको प्रोफायल तयार गरिनेछ ।
- अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई सिपमुलक व्यवसायिक तालिमको व्यवस्था गर्ने नीति लिइनेछ ।
- डेगुँ, कोरोना, महामारी, बाढी पहिरो, आगलागी, चट्याङ्ग, भुकम्प जस्ता विषयको पूर्व तयारी गर्दा बालबालिका, जेष्ठ नागरीक, महिलाहरू, सुत्केरी, गर्भवती, अपाङ्गता भएकालाई केन्द्र बिन्दुमा राखी आवश्यक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- बालबालिका सम्बन्धी ऐन२०७५ ले व्यवस्था गरे अनुसार स्थानीय तहमा बाल अधिकार समिति गठन, परिचालन, बाल कोषको स्थापना तथा बाल कल्याण अधिकारीको नियुक्ती र परिचालनको व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- बालकल्व तथा बालकल्व संजालहरूको क्षमता विकास, आवद्धता, दर्ता नविकरण तथा बालबालिकाको नेतृत्वमा विभिन्न कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

- गर्भवती महिलाको नियमित स्वास्थ्य जाँच, बालिका र किशोरी तथा महिलामाथि हुने हिंसाको अन्त्य तथा कमकाजी महिलाहरुका लागि सहज बनाउन र बालबालिकाको व्यक्तित्व विकासका लागि समुदायमा आधारित प्रारम्भिक बाल विकास कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- बालमैत्री, युवामैत्री, पोषणमैत्री तथा वातावरणमैत्री स्थानीय शासन प्रवर्द्धनको लागि, जनप्रतिनिधि र सरोकारवाला सहितको उपस्थितिमा अभिमुखिकरण कार्यक्रम गरी यी अभियानको प्रवर्द्धन अवलम्बन गर्ने निति लिईनेछ ।
- स्थानीय तह बाल संसद, युवा संसद, युवा क्लब गठन र क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- लैङ्गिक समानता र महिला सशक्तिकरणको नीतिलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- महिला तथा किशोरी विरुद्ध हुने सबै प्रकारका हिंसा, विभेद र शोषणको अन्त्य गरिनेछ ।
- समाजलाई बालविवाह, बहुविवाह, दाइजो, बोक्सी लगायतका हानीकारक अभ्यासबाट मुक्त तुल्याइनेछ ।
- सबैखाले बालश्रम शोषणको अन्त्य गरिनेछ ।
- मानव बेचबिखन तथा ओसारपसारको जोखिममा रहेका समूह र समुदायको आर्थिक सामाजिक सशक्तिकरण गरिनेछ ।
- सरोकारवाला निकाय तथा संघ संस्थाहरूसँगको समन्वयमा निरोधात्मक, संरक्षणात्मक र सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गरी मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार नियन्त्रण गरिनेछ ।
- जेष्ठ नागरिकको सुरक्षा र सम्मानजनक जीवनयापन गर्ने अवस्था सृजना गर्न जेष्ठ नागरिक मिलन केन्द्र तथा वृद्धाश्रम स्थापना गरिनेछ ।
- मानव बेचबिखन लैङ्गिक हिंसा, बाल विवाह, बलात्कार, बाल श्रम प्रयोजन जस्ता समस्या निराकरणका लागि अभियान चलाइनेछ ।
- हिंसा पीडित महिला तथा बालबालिकालाई सुरक्षाको प्रत्याभुति दिन र उनीहरुको पीडा सम्बोधन गर्न मनोविमर्श केन्द्र सञ्चालन गरिनेछ ।

घ. लक्षित वर्ग तथा सामाजिक सांस्कृतिक विकासतर्फ

- लक्षित वर्गको जिवनस्तर वृद्धि गर्न रोजगारमूलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- घरेलु हिंसा, जातिय विभेद जस्ता कुरीतीहरु विरुद्ध सचेतना मुलक होडिङ्ग बोर्डहरुको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- भाषा कला संगित साहित्य तथा संस्कृतिको विकास विस्तार तथा संरक्षण लाई संस्थागत व्यवस्थापनका लागि विशेष पहल गरिनेछ ।
- लोपन्मुख भाषा तथा संस्कृतिलाई विशेष संरक्षण गर्ने निति लिइने छ ।
- लक्षित वर्गको परम्परागत ज्ञान र सिपमा आधारित उत्पादन, प्रवर्द्धन र बजारीकरणमा विशेष ध्यान दिईनेछ ।
- स्थानीय कला संस्कृती पहिचान र घरेलु तथा साना उद्योग, महिला उद्यमी तथा हस्तकला लगायतका उद्योगीहरुको प्रवर्द्धनका लागि आवश्यक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- दलित समुदायको सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक, शैक्षिक, स्वास्थ्य, रोजगारी, श्रमसिप क्षमता विकास तथा शसक्तिकरणका लागि आवश्यक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- सडकमा आश्रित मानवको दुखत अवस्थाको अन्त्य गर्दै मानविय हितकालागि आवश्यक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- उद्यमशीलता विकास गरी स्वरोजगार बनाउन उपमेयर उद्यमशीलता टेवा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- संघीय सरकारको सहयोगमा निर्माण भइरहेका दलितहरुको लागि सामुहिक आवास कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

- प्रतिस्पर्धात्मक क्षमता अभिवृद्धि गरी युवा र पिछिडिएको वर्गलाई राष्ट्र निर्माणमा योगदान दिन सक्ने बनाउन लोक सेवा आयोग र शिक्षा सेवा आयोगका तयारी कक्षाहरूलाई निरन्तरता दिइने छ ।

आदरणीय सदस्य ज्यूहरु,

अब म यस सम्मानित नगरसभा समक्ष पूर्वाधार विकास सम्बन्धि नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

५.पूर्वाधार विकास नीतिहरु:

क. सडक, यातायात एवम् आवास

अनिवार्य रूपमा घर नक्सा पास गरी घर बनाउनुपर्ने नियमलाई जोड दिदै अन्तिम एक पटकका लागि मात्र घर अभिलेखीकरणको अवसर दिइ भवन आचार संहिताको पालना हुने गरी सुरक्षित आवास नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

- ✚ क्रमागत रूपमा निर्माण कार्य भईरहेका र निर्माण कार्य पुरा भइनसकेका निर्माणाधिन योजनाहरूलाई प्राथमिकताका साथ निरन्तरता दिइनेछ ।
- ✚ नगरक्षेत्र भित्रका सबै मुल सडकहरूको स्तरवृद्धि गरिनेछ ।
- ✚ नगर पूर्वाधारका योजनाहरू निर्माण गर्दा अपाङ्गमैत्री बनाईनेछ ।
- ✚ सडक तथा ढल, नदी तटबन्धन, खानेपानी र सिंचाई, पुल, कल्भर्ट क्षेत्रको योजना तर्जुमा गरिनेछ ।
- ✚ नगरपालिका भित्र रिङ्गरोड निर्माणको कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ✚ मुख्यबजार क्षेत्र तथा गाउँटोलहरूमा सडक वृत्ति जडान गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ✚ नगरका सबै नागरिकलाई खानेपानी सुविधा उपलब्ध गराउन सबै वडामा ओभरहेडट्याङ्की निर्माण गर्ने कार्य शुरु गरिनेछ साथै नयाँ तथा जीर्ण एवं पुराना खानेपानी आयोजनाको मर्मत संहार गरी एक घर एक धाराको नीतिबाट नगरवासीमा शुद्ध खानेपानीको व्यवस्था मिलाईने छ ।
- ✚ सामुदायिक आवास र जनता आवास कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिदै थप सामुहिक आवासको लागि पहल गरिनेछ ।
- ✚ बबिया, रञ्जनी, दोहमना तथा रंगेलीबजारमा व्यवस्थित हाटबजार संचालन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ✚ नगरमा हुने सामाजिक सांस्कृतिक कार्यक्रम गर्न सभाहल नभएकोले चालु आ.व. मा निर्माणाधिन २१६ सिट क्षमताको सभाहल निर्माण सम्पन्न गरी संचालन गरिनेछ ।
- ✚ भवन आचार संहिताको परिपालना गर्दै वलियो र सुरक्षित घर निर्माण गर्न डकर्मीलाई विशेष तालिमको व्यवस्था गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ✚ नगरभित्र निर्माणाधिन रहेको करिब ३८ किलोमिटर सडक संजाललाई आगामी ३ वर्षभित्र कालोपत्रे गरिसक्ने गरी बहुवर्षीय आयोजना तिव्र गतिमा संचालन गरिनेछ ।
- ✚ सडक डिभिजन कार्यालय विराटनगरबाट रंगेलीर कानेपोखरी जोड्ने गेउरिया खोलामा पुलनिर्माण को ठेक्का आव्हान भई सातौँ वर्षसम्म पनि सम्पन्न हुनसक्दा दुर्घटना साथै मानविय क्षति समेत बढेकाले उक्तपुलको अधुरो कार्यसम्पन्न गराउन विशेष पहल गरिनेछ ।

ख. पर्यटन

- ✚ पर्यटकिय क्षेत्रहरूको पहिचान, विकास र गन्तव्य स्थलहरूको प्रवर्धन गर्ने नीति लिइनेछ । मलडथान सिमसार क्षेत्रको प्रवर्धन र विकासका लागी संघिय तथा प्रदेश रकारलाई अनुरोध गरिनेछ ।

- ✚ नगरपालिका भित्र रहेका मठ,मन्दिर,मस्जिद,चर्च,गुम्बा जस्ता धार्मिक संस्थाहरुको उचित संरक्षण र सम्बर्धन गर्ने नीति लिईनेछ। कालीमन्दिर र संसारीमाईस्थान मन्दिरलाई विशेष पर्यटकीय स्थलकोरूपमा पहिचान गराउन विशेष पहल गरिनेछ।
- ✚ धार्मिक पर्यटकहरुलाई आवश्यक पार्किङ तथा सुरक्षा व्यवस्थापनमा विशेष ध्यान पुर्याईने छ ।

ग. शान्ति सुरक्षा

- ❖ नगरवासीहरुको शान्ती सुरक्षा एवम् अमनचयन कायम गर्न नगर प्रहरी र नागरिक समाजबीच सहकार्य गरीने नीति अललम्बन गरिनेछ साथै इलाका प्रहरी कार्यालय, सशस्त्र प्रहरी BOP लगायत सँग समन्वय र सहयोगको नीति लिइनेछ ।
- ❖ समुदायमा शान्ति र सुरक्षालाई प्रवर्द्धन गर्ने कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ नगरप्रहरीको दक्षता, क्षमता र संगठनमा अभिवृद्धि संगै सुरक्षा सम्बन्धी आधारभूत तालिमहरु प्रदान गर्दै शान्ति सुरक्षा गर्ने कार्यमा परिचालन गरिनेछ ।
- ❖ स्थानीय स्तरमा हुने सुरक्षा सम्बन्धी समस्याहरु पहिचान गरी तिनीहरुको समाधानका लागि स्थानीय नीतिहरु र दिर्घकालिन कार्ययोजना तयार पारीनेछ ।
- ❖ स्थानीय समुदायमा सुरक्षा सम्बन्धी शिक्षा र सचेतना कार्यक्रमहरु संचालन गरी हिंसा, अपराध र अन्य असुरक्षाको रोकथामको उपायहरु बारेमा जानकारी गराइनेछ ।
- ❖ सडक दुर्घटना, चोरी तथा दुर्घटना गराई फरार हुने जस्ता समस्या समाधान गर्न सडक सुरक्षा नीति अपनाई CCTV(सि.सि.टि.भी.) निगरानी बढाउँदै लगिनेछ । सडक पेटीमा व्यापार गर्ने प्रवृत्ति नियन्त्रण गरिनेछ ।
- ❖ नगर क्षेत्रको हुलाकी सडकको Divider(डिभाइडर) मा Street Light Backup(स्ट्रीट लाईट ब्याकअप) सहित को व्यवस्था गरी दुर्घटना न्यूनीकरणका साथै यात्रीको सुरक्षा व्यवस्था चुस्त बनाइने छ ।

६. वन,वातावरण,फोहोर मैला तथा विपद व्यवस्थापन नीतिहरु:

क. वातावरण संरक्षण तथा फोहोरमैला व्यवस्थापन

- विकास निर्माण लगायतका कार्य गर्दा सम्भावित जोखिमको समेत लेखाजोखा गर्नु पर्ने भएकाले वडागत विपद् पहिचान तथा नक्सामा तयार पारिने छ र वातावरणका विविध पक्षमा हास नआउने गरि दिगो विकासको अवधारणा अनुरूप विकास निर्माणका कार्यहरु संचालन गरिनेछ ।
- समुदायमा वातावरण संरक्षण सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रमहरु संचालन गरीनेछ ।
- पानीका स्रोतहरुको संरक्षण र व्यवस्थापन गरी माटो संरक्षणका कार्यक्रमहरु संचालन गरीनेछ ।
- फोहोरलाई जैविक तथा अजैविक वर्गिकरण गर्न समुदायस्तरमा विशेष कार्यक्रम संचालन गरीनेछ ।
- नगरको फोहर व्यवस्थापनका लागि आवश्यक संख्यामा साधन र जनशक्तिको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- नगर भित्रका प्रत्येक टोलहरुलाई सुन्दर र सफा राख्न टोलभित्र विभिन्न केन्द्र बनाई फोहोर संकलनका लागी डस्बिनको व्यवस्था गरिनेछ ।
- आवश्यकता अनुसार विभिन्न संघ संस्थाको समन्वयमा नदी किनार, नदी उकास, सार्वजनिक खालि जग्गा, पाखा तथा सडक किनारमा वृक्षरोपणको व्यवस्था गरिने छ।व्यक्तिगत रूपमा समेत त्यस्ता स्थानहरुमा वृक्षरोपण गर्नेलाई प्रोत्साहन गर्दै निजी वनको प्रवर्धन गरिनेछ ।
- फोहोरमैला व्यवस्थापनको लागि उपयुक्त स्थानमा ल्याण्डफिल साइटको व्यवस्था गरिनेछ।फोहोरमैलाको आधुनिक तथा दिर्घकालिन व्यवस्थापनको लागि अध्ययन कार्य अघि बढाइनेछ ।

- वातावरण प्रतिकूल नहुने गरि नदिजन्य ढुङ्गा, गिट्टी बालुवा संकलन, उपयोग तथा विक्रि वितरणको व्यवस्था गरिनेछ ।
- प्लास्टिक जन्य फोहोरको मात्रा बढिरहेको सन्दर्भमा आवश्यक कानून बनाई क्रमशः प्लास्टिकको प्रयोग निषेध गरिनेछ ।

ख. विपद् व्यवस्थापन,

- विपद् व्यवस्थापनका लागी दिर्घकालिन रणनीति तयार गरी कार्यन्वयन गरिनेछ ।
- नदी उकास भएका जग्गाहरूमा वृक्षारोपण कार्यक्रम संचालन गर्ने नीति लिईने छ ।
- संघ तथा प्रदेश सँगको समन्वयमा नगरको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना अनुरूप जोखिम आकलन, जोखिम पूर्वचेतावनी, विपद् प्रतिकार्यको तयारी तथा विपद् न्यूनीकरण तथा पुनर्लाभका क्रियाकलापहरू समन्वयात्मक ढङ्गबाट संचालन गर्न वद्यमान संरचनालाई थप चुस्त र सुदृढ बनाइनेछ । विपद् पश्चातको क्षतिपूर्ति, पुनर्भरण , राहत व्यवस्थापन र पुनर्निर्माणका लागि बीमा लगायत जोखिम हस्तान्तरणका सम्भाव्य उपायहरूको अवलम्बन गरिनेछ ।
- विपत तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमा गरिने छ ।
- रंगेली न.पा., सुनवर्षी न.पा., कानेपोखरी गा.पा. र धनपालथान गा.पा. लाई समेटी प्रदेश सरकार आन्तरिक मामिला मन्त्रालय तथा प्रदेश सहयोग कार्यक्रमको साझेदारीमा विपद व्यवस्थापनका अधिकांस सुविधा उपलब्ध हुने गरी एकीकृत विपद् व्यवस्थापन केन्द्र निर्माण सम्पन्न गरिनेछ ।
- विपदबाट हुने क्षति न्यूनीकरणका लागि तत्काल राहत र उद्धारका कार्यमा जोड दिइनेछ । यसकार्यमा नगरप्रहरी, सहयोगी संस्था र सम्बन्धित निकायहरूको परिचालनमा जोड दिइनेछ ।
- विपद् व्यवस्थापनका लागि आवश्यक पर्ने सामग्रीहरू खरीद गरी तयारी अवस्थामा राख्ने कार्य गरिनेछ ।
- दमकल, एम्बुलेन्स तथा शव वाहन व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- विपद् प्रकोप व्यवस्थापनका लागि प्राथमिक उपचार, तयारी सामग्री व्यवस्था गर्ने तथा जनशक्तिलाई तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।
- विपद् व्यवस्थापन कोषमा आवश्यक रकम विनियोजन गरी आपतकालीन कार्यक्रमहरू गरिनेछ ।
- प्रकोप उद्धार व्यवस्थापन तथा सचेतना कार्यक्रम संचालन गर्न रेडक्रस, लायन्स क्लब, स्काउट जस्ता संस्थाहरूसँग समन्वय गरी आवश्यक स्वयम सेवक जाशक्ती तयार पारीनेछ ।
- बाढीबाट हुने कटान र आगलागी जस्ता प्रकोप बाट सुरक्षित रहन सचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।

७. सुशासन तथा संस्थागत विकास

- ✓ नगरवासीलाई नगर प्रतिको भरोसा बढाउँदै भ्रष्टाचारजन्य कार्यमा शुन्य शहनशीलताको नीति लिईने छ ।
- ✓ नगरपालिका र मातहतका कार्यालयहरू बाट प्रवाह गरिने सेवालाई मितव्ययी पारदर्शी र गुणस्तर युक्त बनाउँदै लगिनेछ ।
- ✓ नगर भित्र रहेका रिक्त दरबन्दीमा कामको चाप र आवश्यकता अनुसार दरबन्दी पदपूर्ति गरिनेछ ।
- ✓ नगरमा कार्यरत करार तथा ज्यालादारीमा रहेका कर्मचारी हरूलाई आवश्यकताका आधारमा म्याद थप गरीने छ ।
- ✓ नगरपालिकाका बिषयगत शाखाका कार्यहरूलाई अझ व्यवस्थित गर्न चाहिने ऐन कार्यविधी निर्देशिका बनाउने तथा भएका कानुनहरूलाई परिमार्जन गर्दै लैजाने नीति लिइनेछ ।

- ✓ निर्वाचित जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरूको आचरण र व्यवहारलाई मर्यादित बनाउन आचारसंहिताको पुर्णरूपमा पालना गरिनेछ । नगरपालिकाका कार्यालयहरू र वडा कार्यालयहरू सबै ठाउँमा राखिएको नागरिक वडापत्र बमोजिम चुस्त रूपमा सेवा प्रवाह गरिने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- ✓ नगरपालिका कार्यालय र प्रत्येक वडा कार्यालयमा रहेका गुनासो पुस्तिका तथा उजुरी पेटिकाका गुनासो र जिज्ञासालाई तत्काल सुनुवाई गरिनेछ ।
- ✓ गुनासो व्यवस्थापनका लागि गुनासो सुन्ने अधिकारी तथा सूचना व्यवस्थापनका लागि सूचनाअधिकारीको कार्यलाई अझ व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाइने छ ।
- ✓ नगरपालिका र मातहतका कार्यालयको भौतिक सम्पत्तिको उचित व्यवस्थापन गर्दै पुराना र मर्मत गर्न नसकिने वा बढी खर्च लाग्ने असान्दर्भिक सामग्रीहरूको लिलाम विक्री गर्ने नीति लिइने छ ।
- ✓ भ्रष्टाचार र अनियमित कार्यलाई कडाईका साथ नियन्त्रण गर्दै पारदर्शिता र जवाफदेहि प्रणालीलाई सुदृढ तुल्याइनेछ ।
- ✓ वडाको सूचना प्रवाहको लागि प्रत्येक वडामा जनताको पहुँच पुग्ने गरी सूचना पाटी बाट स्वतः प्रकाशन हुने सूचना प्रवाह गरिनेछ ।
- ✓ कर्मचारी कल्याण कोषलाई थप गर्ने तथा कार्य प्रकृति र बोझका आधारमा कर्मचारीलाई प्रोत्साहन सेवा सुविधा दिई सेवा प्रवाह एवम् आन्तरिक कार्य सहज एवं व्यवस्थित बनाइनेछ ।
- ✓ सार्वजनिक सुनुवाई र सामाजिक परीक्षणको कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ । नगरपालिकाका कार्यक्रमहरूको त्रैमासिक समीक्षा गर्ने तथा स्वतः प्रकाशनको कार्य गरिनेछ ।
- ✓ आवश्यकता अनुसार कर्मचारीहरू तथा जनप्रतिनिधीहरूको लागि क्षमता विकास लगायत अन्य तालिमहरू सञ्चालन गरिनेछ । सुशासन र अन्य स्थानको सेवा प्रवाह अवलोकनको लागि अध्ययन अवलोकन भ्रमणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ✓ उपभोक्ता सचेतना शिक्षालाई वडागत रूपमा अभियानको रूपमा संचालन गरिनेछ ।

८. न्यायिक समिति

- गरिव असहाय तथा पछाडि पारिएका व्यक्तिहरूको लागि निःशुल्क कानुनी परामर्श तथा सहयोग उपलब्ध गराइने छ ।
- न्यायिक समितिलाई थप क्रियाशिल बनाई प्रभावकारी बनाउने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- न्यायमा पहुँच अभिवृद्धि गरि न्यायलाई छिटो, छरितो बनाइनेछ ।
- न्यायीक समितिबाट भएका निर्णय/मेलमिलाप बाट भएका विवाद समाधानका कार्य कडाईका साथ कार्यान्वयन गरिने छ ।
- सामुदायिक मेलमिलापकर्ताको लागि पुनर्ताजगी तालिम, न्यायिक समितिलाई तालिम तथा प्रत्येक वडामा मनोविमर्श तालिम कार्यक्रम गरिनेछ ।
- न्यायिक क्षेत्रमा अन्य पालिकाको अनुभव आदानप्रदानको लागि अन्तरपालिका न्याय सम्पादन सम्बन्धि अन्तर्क्रिया कार्यक्रम गरिनेछ ।

९. विविध

- ❖ नगर भित्र वित्तिय कारोबार गर्ने बैंक वित्तिय संस्था सहकारिहरूलाई दर्ता नवीकरण गरी करको दायरामा ल्याउने कार्यलाई निरन्तरता दिदै व्यवस्थित गरिनेछ ।
- ❖ नगर क्षेत्रका NGO/INGO लाई दर्ता /सूचीकृत गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
- ❖ बजार अनुगमनको कार्यलाई निरन्तरता दिई उपभोक्ता हितको कार्यलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- ❖ सिफारीस तथा दस्तुरमा निगरानी गरी राजश्वमा हुनसक्ने चुहावटमा कडाई गरिनेछ ।

- ❖ जोखिम क्षेत्रमा कार्यरत इलेक्ट्रिसियन, दमकलका कर्मचारी, ड्राइभर लगायत कर्मचारीका लागि सामुहिक दुर्घटना बीमा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ।
- ❖ प्रदेश सरकार, रंगेली नगरपालिकाको साझेदारीमा अपाङ्ग रोकथाम तथा पुनर्स्थापना कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ।
- ❖ लगत संकलन इकाईको सुदृढीकरण गरी नेपाल सरकारसँगको समन्वयमा भूमिहिन दलित र भूमिहिन सुकुम्बासीलाई जग्गा वितरण गर्ने कार्यका लागि आवश्यक प्रक्रिया तीव्रताका साथ अघि बढाइनेछ।
- ❖ राष्ट्रिय भू उपयोग ऐन २०७६ र नियमावली २०७९ बमोजिम गरिएको भूमीको वर्गिकरणका आधारमा भूमीको वैज्ञानिक उपयोगमा विशेष ध्यान दिदै भू उपयोग योजना तर्जुमा गरिने छ ।

आदरणीय नगरसभा सदस्यज्यूहरू,

लोकतन्त्रिक विधि र पद्धतिहरूबाट निर्माण गरेका माथि उल्लेखित नीति तथा कार्यक्रमहरूको प्रभावकारी र व्यवस्थित कार्यान्वयन गर्न सबै पक्षहरूसँग सहकार्य,समन्वय तथा साझेदारीको अपरिहार्यता छ । त्यसैले यस सम्मानित नगरसभा मार्फत कृषि, पर्यटन, शिक्षा, स्वास्थ्य र पूर्वाधार: आधुनिक र समृद्ध रंगेलीको आधार भन्ने हाम्रो नारालाई सार्थक र परिणाममुखी बनाउँदै पुरानो साख बोकेको रंगेलिनगरलाई समृद्ध रंगेली निर्माणमासहयोगको लागि सम्पूर्ण सरकारी निकायहरू, नागरिक समाज, निजिक्षेत्र, राष्ट्रिय-अन्तर्राष्ट्रिय संघ/संस्थाहरू, गैर सरकारी संघ/संस्थाहरू, विभिन्न विकास साझेदारहरू एवम् अन्य सम्पूर्ण सरोकारवालाहरूसँग हार्दिक अनुरोध गर्दछु ।

अन्तमा, प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रमको प्रभावकारी तथा सफल कार्यान्वयनले नगरलाई समृद्ध बनाउन विशेष योगदान पुर्याउने कुरामा विश्वास राख्दै आगामी आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को लागि नीति, बजेट तथा कार्यक्रमलाई यस गरिमामय सभामा आवश्यक छलफल तथा स्विकृतिकोलागि पेश गरेकोछु ।

चालु आ.व. २०८१/०८२ कोसमिक्षा सहित आगामी आ.व. २०८२/०८३ को प्रस्तावित नीति, बजेट तथा कार्यक्रम तयार पार्न प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष रूपमा सहयोग गर्नु हुने प्रमुख ज्यू, वडाध्यक्ष ज्यूहरू, कार्यपालिका सदस्य ज्यूहरू, वडा सदस्य ज्यूहरू र सम्पूर्ण राष्ट्र सेवक कर्मचारीहरूमा हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्दछु ।

भुमा कुमारी पराजुली
नगर उपप्रमुख, रंगेली नगरपालिका
संवत् २०८२ असार १०